

SZABADFALVI JÓZSEF: *Egy konzervatív állam- és politikatudós:*

Ottlík László (1895–1945).

Budapest–Debrecen, Dialóg Campus Kiadó – Debreceni Egyetemi Kiadó, 2019.

ISBN 978-615-5945-64-9

A századforduló magyar állam- és politikatudományának kutatási területéről egy rendkívül jelentős hiánypótló alkotást vehet kezébe az olvasó Szabadfalvi Józsefnek, a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogbölcseleti és Jogszociológiai Tanszéke vezetőjének Ottlík Lászlóról írt „*Egy konzervatív állam- és politikatudós*” című monográfiája által. A kötet 2019-ben jelent meg a Dialóg Campus Kiadó és a Debreceni Egyetemi Kiadó gondozásában szerény, mégis esztétikus tipográfiai kivitelezéssel, 184 oldal terjedelemben.

A szerző alapos kutatási munkálatok révén, melyek még az Ottlík család leszármazottaival való kapcsolatfelvételt is magukba foglalják, egy méltatlanul és korán elfelejtett magyar állambölcész munkásságának a nyomába ered, melynek eredménye ez a mű, és általa örömmel állapíthatjuk meg, hogy a hazai politikatudomány szakmai-biográfiai irodalma ismét egy kiváló minőségi alkotással bővült.

Ottlík László, nem egyedülállóan, azon állambölcseleti gondolkodók közé tartozik, akinek szakmai érvényesülése viszonylag hamar, mondhatni túlságosan is hamar a történelem és a politika akadályfalaiba ütköztek, ezért a munkásságának tárgyilagos, objektív irányultságú szakmai recepciója sokáig váratott magára. Ennek a helyzetnek a változásában a szerző munkája egyedülállóan kiemelt jelentőségűnek tekinthető.

A két világháború közötti politikatudományi irodalom sajátossága, hogy még magában hordozza a dualista államrendszerű monarchia eszmei sajátosságait, a polgári Magyarország köztársaságának kialakulóban lévő időszakának a kezdeti nehézségeit, a Kommün államosítási kísérleteit, a Bethleni konszolidációt, Magyarország fasizálódását, valamint az elkerülhetetlenül és vészjóslóan kibontakozó sodródását a nagy háborúba, és annak vereségébe. Ezek alapján láthatjuk, hogy Ottlík munkássága a különböző hosszabb-rövidebb történelmi korok értékrendi és világnézeti pluralizmusának az entrópiájában helyezkedik el, hanykolódik, hiszen egy polgári konzervatív, ám egyben éles eszű, érzékeny, reflektív és széles látókörű gondolkodó számára egy ilyen időszakban nagy kihívást jelentett az érvényesülés, főleg a háborút követő kommunista, majd pártállami szocialista időszak megtorló intézkedéseivel együtt; bár ezt az időszakot maga Ottlík már nem élte meg.

A szerző a klasszikus történeti kutatási módszertan keretei között Ottlík primer szakirodalmát elemzi és interpretálja, komparatív módon, összevetve műveinek tartalmi sajátosságait azon gondolkodók állításaival, idézett szöveghelyeivel, akik Ottlík gondolkodására hatást gyakoroltak, így a tudományos intertextualitás megvalósult a szövegek között.

A mű dicséretes sajátossága, hogy viszonylag hosszú fejezetben mutatja be a pályáját költőként, szépíróként kezdő Ottlík munkásságát. Ez a rész teljes versszakokat magába

foglaló idézeteket tartalmaz verseiből, valamint méltatásokat és elemzéseket korának irodalom- és művelődéstörténeti szempontból egyedülállóan meghatározó jelentőségű szellemi körének, a Nyugat folyóirat szerkesztőségének, munkatársainak berkeiből. Ez a kitekintés véleményem szerint, a legkevésbé sem minősülhet egy politikatudós esetében redundanciának, hiszen az csak tovább árnyalja világnézeti szemléletének bemutatását azzal, hogy megismerhetjük esztétikai, művészeti és alkotói habitusát.

A mű részletesen bemutatja Ottlik jogelméleti és társadalomtudományi munkásságát, valamint a marxizmus és a bolszevizmus jogszemléletének belső ellentmondásairól írt kritikáit. Magától értetődően a legutóbbi tényező az oka annak, hogy a II. világháború után Ottlik viharos gyorsasággal került *persona non grata* státuszba a hazai politikatudományokban.

A mű legterjedelmesebb, leggazdagabb, és így szakmai szempontból is legértékesebb és leghasznosíthatóbb része Ottlik állam- és politikaelméleti munkásságát bemutató fejezete. Ebből a szövegegységből ismerhetjük meg részletes pontossággal az állambölcsélet történeti fejlődéséről vallott nézeteit, államformatanát, az államról, mint politikai entitásról vallott nézeteit, az államférfire vonatkozó felelősségi tanát, rendszeres politikaelméletét, a parlamentáris demokráciák politikai kihívásairól vallott nézeteit a diktatúrákkal, vagyis a totalitárius államrendszerekkel szemben, valamint saját kora politikaelméletének értékelését, és a jövővel kapcsolatos prognózisát.

A mű nyelvezete pontos, szabatos, választékos, a szakmaiság keretei között tárgyilagos, mégis rendkívül közlékeny, informatív és érthető. Igényes, mély, analitikus szakirodalom egészíti ki, és úgy gondolom külön említést érdemel az a hat oldala, amelyből megismerhetjük a teljes szakmai Ottlik-életmű bibliográfiáját. A szerző aprólékos, részletes kutatási munkálatait igénylő tevékenységének eredménye ez az irodalomjegyzék. Feltehetően ebben a monográfiában jelenik meg az eddigi legteljesebb, legrészletesebb bibliográfiai gyűjteménye Ottlik írásos munkásságának.

A hazai államelméleti és politikatudományi kutatók számára Szabadfalvi József monográfiája egy olyan hiátust pótló mű, mely korábbi írásainak, példának okáért Moór Gyuláról írott hasonló felépítésű művének minőségi szintjét határozottan megtartja, és hasznos szekunder szakirodalmi forrás, illetve önmagában is érdekes, gondolkodásra készítő szöveg lehet.

VASAS Tamás
PhD-hallgató (DE ÁJK)